

การเปรียบเทียบความตั้งใจและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา
อย่างเดียวนใน 6 เดือนแรกระหว่างมารดาหลังคลอดชาวไทยและชาวต่างชาติ
ในโรงพยาบาลนพรัตนราชธานี

Comparison of Intentions and Related Factor in Exclusive Breastfeeding
During the First Six Months Among Thai and Foreign Postpartum Mothers
at Nopparat Rajathanee Hospital

วนิดา ชวเจริญพันธ์¹ อาทิตยา แก้วน้อย² ศรีฉัตร มังคะมณี³ กุศุมล แสนบุญมา⁴

Wanida Chawajaroenpan¹ Arthitaya Kaeonoi² Sarinthorn Mungkhamanee³ Kusumom Suebsamran⁴

¹อาจารย์ประจำ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนพรัตนราชธานี คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

Lecturer, Boromrajonani College of Nursing, Nopparatratwachira, Faculty of Nursing, Praboromrajchanok Institute

²นักวิชาการอิสระ Independent Scholar

³อาจารย์ประจำ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนพรัตนราชธานี คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

Lecturer, Boromrajonani College of Nursing, Ratchaburi, Faculty of Nursing, Praboromrajchanok Institute

⁴อาจารย์ประจำ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนพรัตนราชธานี คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

Lecturer, Boromrajonani College of Nursing, Surin, Faculty of Nursing, Praboromrajchanok Institute

Corresponding author, Arthitaya Kaeonoi, Email: arthitaya.kaeonoi@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาแบบเปรียบเทียบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความตั้งใจและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนใน 6 เดือนแรก ระหว่างมารดาหลังคลอดชาวไทยและมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติในโรงพยาบาลนพรัตนราชธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ มารดาหลังคลอดชาวไทย จำนวน 220 คน และมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ จำนวน 150 คน ซึ่งเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลนพรัตนราชธานี ระหว่างเดือนมีนาคม-มิถุนายน 2566 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ คือ มารดาหลังคลอดที่คลอดปกติและผ่าตัดคลอดที่เข้ารับการรักษาในตึกหลังคลอด สื่อสารภาษาไทยรู้เรื่อง และยินยอมเข้าร่วมการวิจัย เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลการรับรู้ประโยชน์ การรับรู้อุปสรรค การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมต่อความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวน และข้อมูลความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ไคสแควร์ และ Mann-Whitney U-test ผลการศึกษา พบว่า ร้อยละ 100 ของมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ และร้อยละ 95.91 ของมารดาหลังคลอดชาวไทย มีความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนใน 6 เดือนแรก กลุ่มมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติมีความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามากกว่ากลุ่มมารดาหลังคลอดชาวไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2 6.089, p .012)

และมารดาหลังคลอดชาวไทยมีการรับรู้ประโยชน์ และการสนับสนุนทางสังคมต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มากกว่ามารดาหลังคลอดชาวต่างชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Z -4.293, p .000$ และ $Z -6.705, p .000$ ตามลำดับ) ส่วนการรับรู้อุปสรรคและการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของมารดาหลังคลอดทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษานี้ช่วยให้บุคลากรทางสุขภาพเข้าใจความแตกต่างด้านการรับรู้ประโยชน์ต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และการได้รับสนับสนุนทางสังคมระหว่างมารดาหลังคลอดชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการวางแผนและพัฒนาารูปแบบการดูแลที่เหมาะสมกับมารดาแต่ละกลุ่มเพื่อส่งเสริมความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเคียวต่อไป

คำสำคัญ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้อุปสรรค การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคม ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

Abstract

This descriptive comparative study aimed to compare the intention and factors associated with exclusive breastfeeding during the first six months among Thai and foreign postpartum mothers at Nopparat Rajathanee Hospital. The sample included 220 Thai and 150 foreign postpartum mothers admitted between March and June 2023. Participants were selected based on inclusion criteria: postpartum mothers with normal labor or cesarean deliveries, admitted to the postpartum ward, could communicate effectively in Thai, and consented to participate. The instruments included questionnaires on demographic characteristics, perceived benefits, barriers, self-efficacy, social support, and breastfeeding intentions. Data were analyzed using descriptive statistics, Chi-square, and Mann-Whitney U-test. The study found that 100% of foreign postpartum mothers and 95.91% of Thai postpartum mothers intended to exclusively breastfeed for the first six months. Foreign mothers showed significantly higher intentions to breastfeed exclusively compared to Thai mothers ($\chi^2 6.089, p .012$), while Thai mothers reported significantly greater perceived benefits and social support for exclusive breastfeeding compared to foreign postpartum mothers ($Z -4.293, p .000$ and $Z -6.705, p .000$, respectively). No significant differences were observed between the groups regarding perceived barriers and self-efficacy for exclusive breastfeeding.

The findings provide healthcare professionals valuable insights into differences in breastfeeding benefits and social support perceptions between Thai and foreign postpartum mothers, which be useful for planning and developing tailored care models for each group to promote exclusive breastfeeding intentions.

Keywords *perceived benefits, perceived barriers, perceived self-efficacy, social support, intention to breastfeed*

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

น้ำนมมารดาถูกยกย่องให้มีความสำคัญเทียบเท่าทองคำ (liquid gold) เนื่องจากมีองค์ประกอบสำคัญต่อการดูแลสุขภาพ (Modak, Ronghe, & Gomase, 2023) เป็นแหล่งอาหารสำคัญที่ช่วยในการเจริญเติบโต และมีภูมิคุ้มกันสามารถป้องกันความเจ็บป่วยที่อาจเกิดขึ้นกับทารกแรกเกิด (อริยญา ทองก้อน, กชพร สิงห์หล้า, อุมารณ ก้วสิทธิ์, และจรรุวรรณ ก้าวหน้าไกล, 2563) จากการศึกษาในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลาง พบว่า การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาช่วยลดอัตราการเกิดท้องร่วงในเด็กที่อายุต่ำกว่า 2 ปี (Hamer et al., 2022) และช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสมอง การมองเห็น ความสามารถทางปัญญา ทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในภายหลัง (Modak et al., 2023) นอกจากนี้ นมมารดามีรูปแบบโภชนาการที่เหมาะสมสำหรับทารกในการส่งเสริมการเจริญเติบโต พัฒนาการ และสุขภาพที่ดี และในส่วนมารดา พบว่า การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาทำให้มารดาใช้เวลาใช้พลังงานเพิ่มขึ้น ช่วยลดไขมันส่วนเกินที่สะสมไว้ในระหว่างตั้งครรภ์ ช่วยให้มีดลูกเข้าอู่ได้เร็วขึ้น (อริยญา ทองก้อน และคณะ, 2563) และยังช่วยลดภาวะซึมเศร้าและความกังวลภายหลังคลอดได้ (Modak et al., 2023) ดังนั้น องค์การด้านสุขภาพระดับชาติ ระดับโลก และองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ จึงแนะนำให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาโดยเฉพาะในช่วง 6 เดือนแรกของทารก และให้นมมารดาอย่างต่อเนื่องพร้อมกับอาหารเสริมที่เหมาะสมจนถึงอายุ 2 ปีหรือ

มากกว่านั้น (American Academy of Pediatrics [AAP], 2012)

องค์การอนามัยโลกส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนาน 6 เดือนแรกหลังคลอดและตั้งเป้าหมายไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ภายในปี 2568 (World Health Organization [WHO], 2024) สำหรับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของมารดาหลังคลอดชาวไทยในปัจจุบันพบอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวน้อย 6 เดือนแรกหลังคลอด เพียงร้อยละ 28.6 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566) ซึ่งต่ำกว่าอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนานทั่วโลกที่มีอัตรา ร้อยละ 48 (The United Nations Children's Fund [UNICEF], 2023) และต่ำกว่าอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของมารดาต่างชาติ จากผลการเก็บสถิติการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของแรงงานต่างชาตินานาชาติ พบว่า อัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนานมารดาหลังคลอดชาวจีน ร้อยละ 51 กัมพูชา ร้อยละ 66 และลาว ร้อยละ 44 (สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย, 2567) ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาที่แตกต่างกันดังกล่าวข้างต้นอาจสืบเนื่องมาจากหลายปัจจัย โดยเฉพาะปัจจัยด้านการรับรู้ ความคิด ความเชื่อซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติพฤติกรรมของบุคคล

การทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาเกี่ยวกับปัจจัยการรับรู้หรือความเชื่อที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนาน 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอด พบว่า การรับรู้

ประโยชน์ว่านมมารดาเป็นนมที่ดีที่สุดสำหรับ บุตร ร่วมกับการได้รับการสนับสนุนทางสังคม การได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลในครอบครัว และเพื่อนสนิท มีผลต่อความสำเร็จและความ ตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (ชูดานัญญ์ ขุนเพชร และศศิกานต์ กาละ, 2562; ณิชภาพร ทิพย์ สิงห์, ศิริวรรณ แสงอินทร์, และพิริยา สุขศรี, 2562; ดวงพร ผาสุวรรณ, 2563) และการศึกษา ของทิพาวรรณ สมจิตร, นวกรณ์ ดอกชะบา, มัท นนา พรมรักษา, และทัศนีย์วรรณ กรุงแสนเมือง (2564) พบว่า การรับรู้ประโยชน์ของการเลี้ยง บุตรด้วยนมมารดา และการรับรู้ความสามารถ ของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจ ในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา นอกจากนี้ การศึกษาในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของ โควิด - 19 ยังพบว่าการรับรู้ประโยชน์ในการเลี้ยง บุตรด้วยนมมารดาสามารถร่วมทำนายความตั้งใจ ในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะหลังคลอดใน ยุควิถีชีวิตใหม่เพื่อป้องกันและเลี้ยงโรคระบาดได้ ร้อยละ 12.9 (วนิดา ชวเจริญพันธ์, ศิริพร ฉายาทับ, อาทิตยา แก้วน้อย, ศรีนคร มังคะมณี, และเฉลิม ขวัญ ศรีสุวรรณ, 2566) นอกจากนี้การรับรู้ ประโยชน์ การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว และการรับรู้ความสามารถของตนเอง จะเกี่ยวข้อง และอาจส่งผลความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนม มารดาแล้ว การศึกษาของนันทนา น้ำฝน, สกาว เดือน ไพบูลย์, และสุภารัตน์ สุวาริ (2559) ยัง พบว่ามารดาชาวพม่ามีวัฒนธรรม ความเชื่อของ ตน และจะปฏิบัติตัวตามความเชื่อนั้น ทั้งในด้าน การดูแลตนเองหลังคลอด การดูแลทารกแรกเกิด เช่น การให้ทารกกินน้ำผึ้งตั้งแต่แรกเกิด และการ ให้อาหารเสริมมือแรกตั้งแต่อายุ 7 วัน ซึ่งความ

เชื่อนี้ อาจส่งผลต่อการตัดสินใจและความตั้งใจใน การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเร็วในระยะ 6 เดือนแรก

ปัจจุบันมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผล ต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาหลังคลอดในหลาย กลุ่มเพื่อนำไปพัฒนาโปรแกรมหรือแนวปฏิบัติ ในการส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา แต่ การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเร็วใน 6 เดือน แรกหลังคลอดของประเทศไทยยังไม่บรรลุ เป้าหมายที่กำหนด และยังไม่พบการศึกษาที่ เปรียบเทียบความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนม มารดาอย่างเร็วใน 6 เดือนแรกของมารดาหลัง คลอดชาวไทยและชาวต่างชาติ นอกจากนี้ใน โรงพยาบาลนพรัตนราชธานีมีมารดาหลังคลอดทั้ง ชาวไทยและชาวต่างชาติมารับบริการจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นมารดาหลังคลอดชาวพม่า กัมพูชา ลาว ที่มาใช้สิทธิประกันสุขภาพของโรงพยาบาล และการส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่าง เร็วใน 6 เดือนแรกของหน่วยงานหลังคลอดใน โรงพยาบาลที่เป็นพื้นที่ศึกษายังไม่ประสบ ความสำเร็จ ข้อมูลจากการสังเกต พบว่า ในช่วงวัน แรกของการคลอดซึ่งน้ำนมยังไม่ไหลไม่มาก มารดา หลังคลอดชาวไทยไม่ค่อยให้บุตรดูดนมจากเต้า และยังคงให้นมผสมเสริม ในขณะที่มารดา ชาวต่างชาติมีการให้นมผสมน้อยกว่า ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบความตั้งใจ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงบุตรด้วยนม มารดาอย่างเร็วใน 6 เดือนแรกของมารดาหลัง คลอดชาวไทยและมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาแนวปฏิบัติในการ ส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาสำหรับ มารดาหลังคลอดชาวไทยและมารดาหลังคลอด

ชาวต่างชาติ ที่สอดคล้องกับการรับรู้ ความเชื่อ และบริบททางวัฒนธรรมที่เหมาะสม เพื่อให้มารดาหลังคลอดสามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้อย่างเดียวใน 6 เดือนแรกได้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความความตั้งใจ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยใน 6 เดือนแรกระหว่างมารดาหลังคลอดชาวไทยและมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ

คำถามการวิจัย

ความตั้งใจ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยใน 6 เดือนแรก ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้อุปสรรค การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมของมารดาหลังคลอดชาวไทยและมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

- การรับรู้ประโยชน์
- การรับรู้อุปสรรค
- การรับรู้ความสามารถของตนเอง
- การสนับสนุนทางสังคม

สมมติฐานการวิจัย

1. ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยใน 6 เดือนแรก ของมารดาหลังคลอดชาวไทย แตกต่างจากมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ
2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยใน 6 เดือนแรก ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้อุปสรรค การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม ของมารดาหลังคลอดชาวไทย แตกต่างจากมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัยในการศึกษาค้นคว้านี้ ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวย พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ การรับรู้อุปสรรค การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม มีผลต่อความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยใน 6 เดือนแรก

ความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาอย่างเดียวย
ใน 6 เดือนแรก

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบเปรียบเทียบ (descriptive comparative research

design) ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในยุควิถีใหม่เพื่อ

ป้องกันและเลี้ยงโรคระบาดของมารดาหลังคลอด
โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเข้าถึง คือ มารดาหลังคลอดที่
เข้ารับการรักษาในตึกหลังคลอด โรงพยาบาลนพ
รัตนราชธานี

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรเข้าถึงซึ่งเลือก
แบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ตาม
เกณฑ์การคัดเลือก (inclusion criteria) ได้แก่ มารดา
หลังคลอดทั้งคลอดปกติและผ่าตัดคลอด สื่อสาร
ภาษาไทยรู้เรื่อง และยินยอมเข้าร่วมการวิจัย
คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ
Yamane (1973) ดังนี้ $n = N / (1 + Ne^2)$ กำหนด
ขนาดประชากรจากจำนวนมารดาหลังคลอด
ทั้งหมดในปี พ.ศ. 2564 (N) เท่ากับ 3,200 คน ค่า
ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง (e) .05
คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ 356 ราย และเพิ่ม
กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 เพื่อสำรองกรณีข้อมูล
สำคัญไม่ครบถ้วน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ
วิจัยครั้งนี้ จำนวน 391 ราย ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูลจริงผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 391
ราย แต่มีจำนวนแบบสอบถาม 21 ราย ข้อมูลไม่
สมบูรณ์ ไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ คงเหลือ
กลุ่มตัวอย่างจริง 370 ราย เป็นกลุ่มมารดาชาวไทย
220 คน และกลุ่มมารดาชาวต่างชาติ 150 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น
แบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ ระดับ
การศึกษา อาชีพ รายได้ครอบครัว สิทธิการลา

คลอด จำนวนครั้งการคลอด และประสบการณ์
การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ประโยชน์ต่อการ
เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา การรับรู้อุปสรรคต่อการ
เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา การรับรู้ความสามารถของ
ตนเองต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และการ
สนับสนุนทางสังคมต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา
ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามการวิจัย
ของญานิสสา เกื้อนเจริญ และกัญญาดา ประจุศิลป์
(2551) รายละเอียด ดังนี้

2.1 การรับรู้ประโยชน์ต่อการเลี้ยงบุตร
ด้วยนมมารดา ประกอบด้วยข้อคำถาม 9 ข้อ
ลักษณะการตอบเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ
คะแนน 1-5 คะแนน ได้แก่ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1
คะแนน) ไม่เห็นด้วย (2 คะแนน) ไม่แน่ใจ (3
คะแนน) เห็นด้วย (4 คะแนน) และเห็นด้วยอย่าง
ยิ่ง (5 คะแนน)

2.2 การรับรู้อุปสรรคต่อการเลี้ยงบุตร
ด้วยนมมารดา ประกอบด้วยข้อคำถาม 13 ข้อ
ลักษณะการตอบเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ
คะแนน 1-5 คะแนน ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1
คะแนน) เห็นด้วย (2 คะแนน) ไม่แน่ใจ (3
คะแนน) ไม่เห็นด้วย (4 คะแนน) และไม่เห็นด้วย
อย่างยิ่ง (5 คะแนน)

2.3 การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อ
การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ประกอบด้วยข้อ
คำถาม 18 ข้อลักษณะการตอบเป็นมาตราประมาณ
ค่า 5 ระดับ คะแนน 1-5 คะแนน ได้แก่ ไม่มั่นใจ
เลย (1 คะแนน) มั่นใจน้อย (2 คะแนน) มั่นใจปาน

กลาง (3 คะแนน) มั่นใจมาก (4 คะแนน) และ มั่นใจมากที่สุด (5 คะแนน)

2.4 การสนับสนุนทางสังคมต่อการเลี้ยง บุตรด้วยนมมารดา ประกอบด้วยข้อคำถาม 13 ข้อ ลักษณะการตอบเป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ คะแนน 1-5 คะแนน ได้แก่ ไม่เคยทำ (1 คะแนน) ทำนาน ๆ ครั้ง (2 คะแนน) ทำบางครั้ง (3 คะแนน) ทำบ่อยครั้ง (4 คะแนน) และทำทุกครั้ง (5 คะแนน)

การแปลผลจากคะแนนรวมรายด้าน โดย คะแนนรวมด้านการรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ อุปสรรค การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนม มารดามาก หมายถึง มีการรับรู้ด้านนั้น ๆ มาก

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความตั้งใจในการเลี้ยง บุตรด้วยนมมารดา สอบถามเกี่ยวกับความตั้งใจจะ เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยังน้อย 6 เดือน แรกหลังคลอด จำนวน 1 ข้อ เป็นแบบสอบถามให้ เลือกตอบ 2 คำตอบ คือ ตั้งใจ ได้ 1 คะแนน และ ไม่ตั้งใจ ไม่ได้คะแนน คะแนนรวมมาก หมายถึง มีความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามาก

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยนำ แบบสอบถามการรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ อุปสรรค การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนม มารดาให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านพิจารณา ได้แก่ อาจารย์พยาบาล พยาบาลหัวหน้าแผนกหลัง คลอด และพยาบาลวิชาชีพซึ่งทำงานและมีความ เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา รวมทั้ง

มีผลงานวิจัยด้านนี้ คำนวณค่าดัชนีความ สอดคล้อง (index of item-objective congruence: IOC) ได้เท่ากับ .90, .94, .95 และ .88 ตามลำดับ ภายหลังปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ นำมา ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำ แบบสอบถามไปทดลองใช้กับมารดาหลังคลอดที่ มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย คำนวณค่า Cronbach's alpha coefficient ได้เท่ากับ .86, .92, .96 และ .77 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ได้รับการรับรองจาก คณะกรรมการวิจัยและจริยธรรมวิจัยของ โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี เอกสารรับรองเลขที่ 7/2566 ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2566 ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ เหตุผล ที่กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการวิจัย การปฏิบัติตัว ประโยชน์และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้า ร่วมการวิจัย และสิทธิในการปฏิเสธหรือเข้าร่วม การวิจัยโดยไม่จำเป็นต้องให้เหตุผลประกอบและ ไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพและการดูแลรักษาที่จะได้รับ เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยให้ลง นามในใบยินยอม ข้อมูลจากการวิจัยจะเก็บเป็น ความลับ ใช้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น ผลการวิจัยจะสรุปและนำเสนอในภาพรวม และ ข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลายทิ้งเมื่องานวิจัยได้ เพลิดเพลินเรียบร้อยแล้ว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึง มิถุนายน 2566 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 1 คน ก่อน เก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยทำหน้าที่ขออนุญาตเก็บ

ข้อมูลไปยังโรงพยาบาลนพรัตนราชธานี เตรียม ผู้ช่วยวิจัย โดยผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ รายละเอียดของการวิจัย การพิทักษ์สิทธิของกลุ่ม ตัวอย่าง และข้อคำถามในแบบสอบถามให้ผู้ช่วย วิจัยทราบ ให้ผู้ช่วยวิจัยฝึกการใช้แบบสอบถาม วิจัยก่อนเก็บข้อมูลจริง และอภิปรายร่วมกับผู้วิจัย จนเข้าใจสาระสำคัญ แล้วจึงให้ผู้ช่วยวิจัยเก็บ รวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย/ ผู้ช่วยวิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล รายละเอียดการพิทักษ์สิทธิให้ กลุ่มตัวอย่างทราบ เมื่อกลุ่มตัวอย่างสมัครใจเข้า ร่วมการวิจัย จึงเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมารดาหลัง คลอดชาวไทยให้อ่านและทำแบบสอบถามด้วย ตนเอง ส่วนมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติผู้วิจัย/ ผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้อ่านข้อคำถามให้ฟังทีละข้อ ให้เวลา มารดาหลังคลอดชาวต่างชาติเลือกตอบ และผู้วิจัย/ ผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้บันทึกคำตอบในแบบสอบถาม ใช้ เวลาในการตอบแบบสอบถามคนละประมาณ 15- 20 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบความตั้งใจในการเลี้ยงดู บุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนใน 6 เดือนแรก ระหว่างกลุ่มมารดาหลังคลอดชาวไทยและมารดา หลังคลอดชาวต่างชาติ โดยใช้สถิติ Chi-Square
3. เปรียบเทียบ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความ ตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาระหว่างกลุ่ม มารดาหลังคลอดชาวไทยและมารดาหลังคลอด

ชาวต่างชาติ ได้แก่ ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ต่อ การเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดา การรับรู้อุปสรรค ต่อการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดา การรับรู้ ความสามารถของตนเองต่อการเลี้ยงดูบุตรด้วย นมมารดา และการสนับสนุนทางสังคมต่อการ เลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดา โดยใช้สถิติ Mann-Whitney U-test เนื่องจากข้อมูลกระจายไม่เป็น โคนึงปกติ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของมารดาหลังคลอดชาว ไทยและมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ

กลุ่มตัวอย่างมารดาหลังคลอดชาวไทย และมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ ส่วนใหญ่อยู่ใน ช่วงอายุ 20 – 29 ปี (49.1 % และ 49.3 % ตามลำดับ) มารดาหลังคลอดชาวไทยจบการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา (74.5 %) และมารดาหลังคลอด ชาวต่างชาติจบการศึกษาชั้นประถมศึกษา (84 %) ทั้งมารดาหลังคลอดชาวไทยและมารดาหลังคลอด ชาวต่างชาติมีสถานภาพสมรสคู่ (94.5 % และ 96 % ตามลำดับ) ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ (35 % และ 44.7 % ตามลำดับ) รายได้ของครอบครัวไม่ เพียงพอต่อการใช้จ่าย (63.6 % และ 62.7 % ตามลำดับ) ส่วนใหญ่ไม่มีสิทธิในการลาคลอด (64.5 % และ 55.3 % ตามลำดับ) การคลอดครั้งนี้ เป็นการคลอดครรภ์หลัง (60.9 % และ 62 % ตามลำดับ) โดยวิธีคลอดทางช่องคลอด (68.6 % และ 80 % ตามลำดับ) และการผ่าคลอด (31.4 % และ 20 % ตามลำดับ) เมื่อสอบถามถึง ประสบการณ์ในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

พบว่า มารดาหลังคลอดชาวไทย ร้อยละ 45.5 ไม่มีประสบการณ์ และร้อยละ 42.2 ของชาวต่างชาติ มีประสบการณ์เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างน้อย 6 เดือนขึ้นไป

2. เปรียบเทียบความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนใน 6 เดือนแรก ระหว่างมารดาหลังคลอดชาวไทยและมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนใน 6 เดือนแรก ระหว่างมารดาหลังคลอดชาวไทย (n = 220) และมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ (n = 150)

ตัวแปร	ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว				χ^2	p
	กลุ่มตั้งใจ		กลุ่มไม่ตั้งใจ			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
มารดาหลังคลอดชาวไทย	211	95.91	9	4.09	6.089	.012
มารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ	150	100	0	0		

3. เปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ระหว่างมารดาหลังคลอดชาวไทยและมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ

ผลการศึกษา พบว่า การรับรู้ประโยชน์ต่อการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดา และการสนับสนุนทางสังคมต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ระหว่างมารดาหลังคลอดชาวไทยและมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Z -4.293, p .000 และ Z -6.705, p .000 ตามลำดับ)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการรับรู้ประโยชน์ต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวน ระหว่างมารดาหลังคลอดชาวไทย (n = 220) และมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ (n = 150)

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	M	SD	Mann-Whitney U test (Z)	p
มารดาหลังคลอดชาวไทย	220	39.48	4.48	-4.293	.000
มารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ	150	37.16	4.95		

ความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวนใน 6 เดือนแรก ระหว่างมารดาหลังคลอดชาวไทยและมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2 6.089, p .012) โดยในกลุ่มมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติมีร้อยละของมารดาที่ตั้งใจเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามากกว่ากลุ่มมารดาหลังคลอดชาวไทย (ตารางที่ 1)

โดยกลุ่มมารดาหลังคลอดชาวไทยมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้ประโยชน์และการสนับสนุนทางสังคมมากกว่ากลุ่มมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ (ตารางที่ 2 และ 5) ในขณะที่การรับรู้อุปสรรคต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ระหว่างมารดาหลังคลอดชาวไทยและมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 3 และ 4)

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการรับรู้อุปสรรคต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ระหว่างมารดาหลังคลอดชาวไทย (n = 220) และมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ (n = 150)

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	M	SD	Mann-Whitney U test (Z)	p
มารดาหลังคลอดชาวไทย	220	46.29	10.43	-1.049	.235
มารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ	150	45.63	8.98		

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ระหว่างมารดาหลังคลอดชาวไทย (n = 220) และมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ (n = 150)

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	M	SD	Mann-Whitney U test (Z)	p
มารดาหลังคลอดชาวไทย	220	63.34	12.44	-.987	.175
มารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ	150	61.48	9.91		

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบการสนับสนุนทางสังคมต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ระหว่างมารดาหลังคลอดชาวไทย (n = 220) และมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ (n = 150)

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	M	SD	Mann-Whitney U test (Z)	p
มารดาหลังคลอดชาวไทย	220	47.34	10.84	-6.705	.000
มารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ	150	39.44	9.25		

การอภิปรายผล

เปรียบเทียบความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ใน 6 เดือนแรก

ความความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวของมารดาหลังคลอดชาวไทย และมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยกลุ่มมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติทุกรายมีความตั้งใจเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาใน 6 เดือนแรก ซึ่งมากกว่าร้อยละของกลุ่มมารดาหลังคลอดชาวไทย สอดคล้องกับสถิติที่ระบุว่ามารดาหลังคลอดในประเทศไทยมีอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาน้อยกว่ามารดาในกลุ่มประเทศต่างชาติ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566; UNICEF, 2023) และเมื่อพิจารณาการประกอบอาชีพของกลุ่มมารดาหลังคลอด

ชาวต่างชาติ พบอัตราการว่างงานมากกว่ากลุ่มมารดาหลังคลอดชาวไทย ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับเวลาที่มีในการเลี้ยงดูบุตรและรายรับของครอบครัว จึงส่งผลให้มารดาหลังคลอดชาวต่างชาติมีความตั้งใจที่จะเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายของครอบครัวในการซื้อนมผสม ข้อมูลนี้สะท้อนในการศึกษาครั้งนี้ที่พบว่ารายได้ของครอบครัวของมารดาชาวต่างชาติไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย และสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในต่างประเทศพบว่า มารดาหลังคลอดที่มีงานทำมีแนวโน้มเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาลดลง (Hmone, Li, Agho, Alam, & Dibley, 2017) นอกจากนี้ในการศึกษา พบว่า กลุ่มมารดาหลังคลอดชาวไทยมี

ร้อยละของสิทธิการลาคลอดน้อยกว่ากลุ่มมารดา หลังคลอดชาวต่างชาติ การได้รับสิทธิลาคลอด อาจช่วยเพิ่มเวลาและโอกาสในการเลี้ยงดูบุตร ด้วยนมมารดาในกลุ่มมารดาหลังคลอดที่ได้รับ สิทธิ และการที่กลุ่มมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ มีร้อยละของการคลอดครรภ์หลังมากกว่ากลุ่ม มารดาหลังคลอดชาวไทย ทำให้มีประสบการณ์ การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามากกว่า สอดคล้อง กับข้อมูลการศึกษาครั้งนี้ที่พบว่า ร้อยละ 42.2 ของมารดาชาวต่างชาติมีประสบการณ์เลี้ยงบุตร ด้วยนมมารดาอย่างน้อย 6 เดือนขึ้นไป ซึ่งมากกว่า ร้อยละของประสบการณ์ที่พบในมารดาหลัง คลอดชาวไทย จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นอาจ ส่งผลต่อความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนม มารดาอย่างเดียวของกลุ่มมารดาหลังคลอด ชาวต่างชาติ ทำให้กลุ่มมารดาหลังคลอด ชาวต่างชาติมีร้อยละของมารดาที่ตั้งใจเลี้ยงบุตร ด้วยนมมารดาอย่างเดียวสูงกว่ากลุ่มมารดาหลัง คลอดชาวไทย

เปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความ ตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมแม่อย่างเดียวนใน 6 เดือนแรก

ผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ประโยชน์ต่อ การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และการสนับสนุน ทางสังคมต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของกลุ่ม มารดาหลังคลอดชาวไทยสูงกว่ากลุ่มมารดาหลัง คลอดชาวต่างชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาด้าน การรับรู้ประโยชน์ต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา พบว่า การรับรู้ประโยชน์มีผลต่อความตั้งใจใน

การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (ชูดานัญญ์ ขุนเพชร และศศิกานต์ กาละ, 2562; นิชาพร ทิพย์สิงห์ และ คณะ, 2562; ดวงพร ผาสุวรรณ, 2563; ทิพาวรรณ สมจิตร และคณะ, 2564; วณิดา ชวเจริญพันธ์ และ คณะ, 2566) และผลการวิจัยนี้ พบว่า มารดาหลัง คลอดชาวไทยมีการรับรู้ประโยชน์มากกว่ามารดา หลังคลอดชาวต่างชาติ อาจเนื่องจากภาษาที่ใช้ใน การสื่อสารระหว่างบุคลากรสุขภาพและมารดา หลังคลอดขณะเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลที่ ใช้ภาษาไทยทั้งในการพูดและในเอกสาร คำแนะนำ ทำให้มารดาหลังคลอดชาวไทยเข้าใจ เนื้อหาคำแนะนำอย่างชัดเจน ในขณะที่มารดา หลังคลอดชาวต่างชาติซึ่งไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็น ภาษาหลักเข้าใจเนื้อหาได้ไม่ลึกซึ้ง จึงอาจทำให้ รับรู้ถึงประโยชน์ของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ได้น้อยกว่ามารดาหลังคลอดชาวไทย สอดคล้อง กับการศึกษาของนันทนา น้ำฝน และคณะ (2559) ที่พบว่าวัฒนธรรม ความเชื่อ และการสื่อสารที่ ต่างจากสังคมไทย เป็นเหตุผลอันดับแรกของการ ไม่กลับมาใช้บริการหลังคลอดของแรงงานสตรี ชาวพม่า

การสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อความ ตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (ชูดานัญญ์ ขุนเพชร และศศิกานต์ กาละ, 2562; นิชาพร ทิพย์ สิงห์ และคณะ, 2562; ดวงพร ผาสุวรรณ, 2563) และผลการวิจัยนี้ พบว่า กลุ่มมารดาหลังคลอด ชาวไทยได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการ เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามากกว่ากลุ่มมารดาหลัง คลอดชาวต่างชาติ อาจเนื่องจากมารดาหลังคลอด ชาวไทยมีถิ่นฐานในประเทศไทย จึงมีญาติพี่น้อง

ครอบครัว และกลุ่มเพื่อนแวดล้อมที่พร้อมให้การสนับสนุนทางสังคมได้มากกว่ามารดาหลังคลอดชาวต่างชาติซึ่งเข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทย แต่ญาติพี่น้องยังคงอาศัยในประเทศต้นทางร่วมกับเมื่อพิจารณาวิธีการคลอดในกลุ่มมารดาหลังคลอดชาวไทยในการศึกษานี้ พบว่า ร้อยละของมารดาหลังคลอดที่ได้รับการผ่าตัดคลอดทางหน้าท้องมากกว่ากลุ่มมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติ ซึ่งมารดาหลังคลอดที่ได้รับการผ่าตัดคลอดจะมีการฟื้นตัวของร่างกายช้ากว่า มีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนมากกว่า จึงส่งผลให้ได้รับการดูแลและได้รับคำแนะนำภายหลังคลอดจากบุคลากรรอบข้างมากกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของปาริฉัตร แซ่ลิว, วรรณิการ์ กันชะรักษา, และนงลักษณ์ เฉลิมสุข (2558) ที่พบว่ากลุ่มมารดาที่ได้รับการผ่าตัดคลอดได้รับการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 88.24 และระดับปานกลาง ร้อยละ 11.76 และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความสำเร็จในการดำรงบทบาทการเป็นมารดาภายหลังคลอดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่มากกว่าทั้งจากครอบครัวและจากบุคลากรสุขภาพ ช่วยให้มีมารดาหลังคลอดมีกำลังใจ รู้สึกถึงการมีคุณค่าในตนเอง ผ่อนคลายความตึงเครียดจากการคลอด ส่งผลต่อทัศนคติที่ดีในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (มาลีวัล เลิศสาครศิริ, 2561) จึงอาจส่งผลต่อความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในกลุ่มมารดาหลังคลอดชาวไทย สอดคล้องกับการศึกษาของพัชนียา เชียงดา,

ฉวี เบาทรวง, และกรรณิการ์ กันชะรักษา (2557) ที่ศึกษาผลการสนับสนุนทางสังคมกับความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในครรภ์แรก พบว่า กลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมีอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวใน 6 เดือนแรกของมารดาทำงานนอกบ้าน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและการสนับสนุนจากพยาบาลมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (อิงหทัย คำจตุติ และศศิกันต์ กาละ, 2565)

ผลการศึกษารั้งนี้ ยังพบว่าปัจจัยด้านการรับรู้อุปสรรค และการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาระหว่างกลุ่มมารดาหลังคลอดชาวไทยและมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติไม่แตกต่างกัน แม้จะมีการศึกษาที่ผ่านมาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้อุปสรรคต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (ทิพาพรรณ สมจิตร และคณะ, 2564; อรัญญา ทองก้อน และคณะ, 2563) และการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (ทิพาพรรณ สมจิตร และคณะ, 2564) กับความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว แต่ยังไม่พบการศึกษาความแตกต่างระหว่างกลุ่มมารดาหลังคลอดที่สอดคล้องกับการศึกษารั้งนี้ ซึ่งความไม่แตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มมารดาหลังคลอดที่พบในการศึกษานี้ อาจเนื่องจากกลุ่ม

ตัวอย่างทั้งมารดาหลังคลอดชาวไทยและมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติมีคุณลักษณะคล้ายคลึงกันในด้าน อายุอยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น สถานภาพสมรสคู่ และมีรายได้ของครอบครัวที่ไม่เพียงพอ วัยผู้ใหญ่เป็นวัยที่ต้องสร้างฐานะครอบครัว การมีบุตรเกิดใหม่ทำให้มีบทบาท หน้าที่ และภาระเลี้ยงดูเพิ่มขึ้น ร่วมกับเดิมครอบครัวมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย สิ่งเหล่านี้อาจทำให้มารดาหลังคลอดทั้ง 2 กลุ่มรับรู้ถึงอุปสรรคของการเลี้ยงบุตรเพิ่มขึ้น นอกจากนี้การมีรายได้ไม่เพียงพอ อาจส่งผลให้ต้องหารายได้เพิ่มเติมจากการทำงานนอกบ้าน ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวในช่วง 6 เดือนแรก ด้วยเหตุผลดังกล่าวอาจส่งผลให้การรับรู้ความสามารถตนเองต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวของมารดาหลังคลอดทั้ง 2 กลุ่มคล้ายกัน ผลการศึกษาที่พบจึงไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. พยาบาลในแผนกหลังคลอดสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางสนับสนุนและส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวใน 6 เดือนแรกหลังคลอด โดยเฉพาะกิจกรรมการพยาบาลที่ส่งเสริมให้มารดาเกิดการรับรู้ประโยชน์ต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และกิจกรรมที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเพื่อให้มารดาเกิดความตั้งใจในการที่จะเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวให้ประสบความสำเร็จ
2. นำผลการวิจัยมาพัฒนาแนวปฏิบัติในการส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาหลัง

คลอดชาวไทยและมารดาหลังคลอดชาวต่างชาติให้เหมาะสมกับมารดาแต่ละกลุ่มเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาติดตามผลการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวใน 6 เดือนแรก หลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลถึงความตั้งใจในการที่จะเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว
2. นำผลการวิจัยไปพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมมารดาให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 6 เดือน

เอกสารอ้างอิง

- ชูดานัญญู ชุนเพชร, และศศิกานต์ กาละ. (2562). ประสบการณ์ความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นหลังคลอด. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 11(2), 1-11.
- ญาณิศา เกื้อนเจริญ, และกัญญาดา ประจุศิลป์. (2551). ผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของมารดา ร่วมกับการสนับสนุนของสามี ต่อการปฏิบัติการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่. *วารสารพยาบาลศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 20(3), 55-68.
- ณิชภาพร ทิพสิงห์, ศิริวรรณ แสงอินทร์, และพิริยา สุภศรี. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 4-6 สัปดาห์หลังคลอด ในมารดาที่มีภาวะน้ำหนักเกินและอ้วนก่อนตั้งครรภ์. *วารสารพยาบาลศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 31(1), 72-84.
- ดวงพร ผาสวรรณ. (2563). ความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวอย่างน้อย 6 เดือน:

- กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม. *วารสารเกื้อการณย์*, 27(1), 71-84.
- ทิพาพรรณ สมจิตร, นวภรณ์ ดอกชะบา, มัทนา พรหมรักษา, และทัศนีวรรณ กรุงแสนเมือง. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนแรกของมารดาหลังคลอด. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางสุขภาพ*, 4(2), 115-124.
- นันทนา น้ำฝน, สกาวเดือน ไพบูลย์, และสุภารัตน์ สุวารี. (2559). วัฒนธรรม ความเชื่อ การปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลตนเองหลังคลอดของสตรีชาวพม่าที่พักอาศัยในจังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารพยาบาลตำรวจ*, 8(2), 73-82.
- ปาริฉัตร แซ่ลี้, วรรณิการ์ กันชะรักษา, และนงลักษณ์ เฉลิมสุข. (2558). การรับรู้ประสบการณ์การคลอด การสนับสนุนทางสังคม และความสำเร็จในการดำรงบทบาทมารดาของมารดาที่ได้รับการผ่าตัดคลอด. *พยาบาลสาร*, 42(ฉบับพิเศษ), 69-81.
- พัญนิยา เชียงตา, ฉวี เบาทรวง, และกรรณิการ์ กันชะรักษา. (2557). ผลของการสนับสนุนทางสังคมต่อความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวของมารดาครรภ์แรก. *พยาบาลสาร*, 41(3), 1-12.
- มาลีวัล เลิศสาครศิริ. (2561). การสนับสนุนของครอบครัวต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในมารดาวัยรุ่นหลังคลอด. *วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 11(4), 1-9.
- วนิดา ชวเจริญพันธ์, ศิริพร ฉายาทับ, อาทิตยา แก้วน้อย, ศรีณธร มังคะมณี, และเฉลิมขวัญ ศรีสุวรรณ. (2566). ปัจจัยทำนายความตั้งใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในยุควิถีชีวิตใหม่เพื่อป้องกันและเลี้ยงโรคระบาดของมารดาหลังคลอดโรงพยาบาลนพรัตนราชธานี. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 24(3), 398-406.
- สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย. (2567). *สถานการณ์ตัวชี้วัด 3.14 “ดัชนีพัฒนาการเด็กสมวัย” ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567: “นมแม่” ต้นทุนสู่เด็กไทยพัฒนาการสมวัย*. สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2567, จาก https://hp.anamai.moph.go.th/web-upload/4xceb3b571ddb70741ad132d75876bc41d/tinymce/OPDC/OPDC2567F/02MIHD/IDC314/OPDC2567_IDC3-14_02.pdf
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). *รายงานสรุปผลที่สำคัญ: การสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2565*. สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2567, จาก https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2023/20230919093934_37689.pdf
- อรัญญา ทองก้อน, กชพร สิงหะหล้า, อุมภรณ์ ก้วสิทธิ์, และจารุวรรณ ก้าวหน้าไกล. (2563). ความตั้งใจและอุปสรรคในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของมารดาวัยรุ่นครรภ์แรก. *วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ*, 13(2), 634-640.
- อิงหทัย คำจตุ, และศศิกันต์ กาละ. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ของมารดาทำงานนอกบ้าน. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 9(1), 107-120.

- American Academy of Pediatrics [AAP]. (2012). Breastfeeding and the use of human milk. *Pediatrics*, 129(3), e827-e841. doi:10.1542/peds.2011-3552
- Hamer, D. H., Solomon, H., Das, G., Knabe, T., Beard, J., Simon, J., ... MacLeod, W. B. (2022). Importance of breastfeeding and complementary feeding for management and prevention of childhood diarrhoea in low-and middle-income countries. *Journal of global health*, 12, 1-8. doi: 10.7189/jogh.12.10010
- Hmone, M. P., Li, M., Agho, K., Alam, A., & Dibley, M. J. (2017). Factors associated with intention to exclusive breastfeed in central woman's hospital, Yangon, Myanmar. *International Breastfeeding Journal*, 12(1), 1-12. doi: 10.1186/s13006-017-0120-2
- Modak, A., Ronghe, V., & Gomase, K. P. (2023). The psychological benefits of breastfeeding: Fostering maternal well-being and child development. *Cureus*, 15(10), 1-10. doi: 10.7759/cureus.46730
- The United Nations Children's Fund [UNICEF]. (2023). *Global breastfeeding scorecard 2023*. Retrieved November 1, 2024, from <https://www.unicef.org/documents/global-breastfeeding-scorecard-2023>
- World Health Organization [WHO]. (2024). *On World Breastfeeding Week, UNICEF and WHO call for equal access to breastfeeding support*. Retrieved November 1, 2024, from <https://www.who.int/news/item/31-07-2024-on-world-breastfeeding-week--unicef-and-who-call-for-equal-access-to-breastfeeding-support>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed). New York: Harper and Row.